

KLASSÍS

FAGFÉLAG KLASSÍSKRA SÖNGVARA Á ÍSLANDI

Umsagnaraðili: Fagfélag klassískra söngvara á Íslandi, Klassís,
Dagsetning: 7. maí 2024
Þingmál: 963. mál, Sviðslistir (Þjóðarópera)

Til Allsherjar- og menntamálanefndar,

Fagfélag klassískra söngvara á Íslandi, Klassís, lýsir eindregnum og einlægum stuðningi við frumvarp um Þjóðaróperu sem nú liggur fyrir Alþingi og gerir félagið engar efnislegar athugasemdir við frumvarpið. Stjórn Klassís lýsir sig reiðubúna til að mæta fyrir Allsherjar- og menntamálanefnd og til þess að svara spurningum nefndarmanna um þetta mikilvæga mál.

Um Klassís

Félagar í Klassís sem telja yfir 130, eru háskólamenntaðir og hafa að jafnaði lagt stund á klassískt söngnám í 6-9 ár. Jafnframt hefur margt félagsfólk starfað og/eða er starfandi við óperu- og leikhús víða um heim, sem fastráðnir eða verkefnaráðnir listamenn.

Klassís bindur miklar vonir við að frumvarp þetta verði að lögum sem allra fyrst. Enda hefur það lengi verið eitt helsta keppikefli innan óperugeirans á Íslandi að tryggja starfsumhverfi söngvara.

Í hópi félagsmanna Klassís er að finna marga sem hafa helgað sig óperulistinni og hafa umfangsmikla og víðtæka reynslu af óperustarfsemi og störfum í sviðslistum víðsvegar um heim.

Mörg í okkar hópi hafa lengi beðið þess að geta betur nýtt og miðlað af þessari reynslu til þess að bæta óperustarfsemi og efla listformið í íslensku samfélagi.

Félagið hefur barist fyrir bættu starfsumhverfi og viðurkenningu á þekkingu og reynslu félagsmanna og sér í lagi því að söngvarar séu hafðir með í ráðum við ákvarðanatöku um óperulistformið.

Sögulegt samhengi

Árið 1957 ritaði Bjarni Bjarnason, formaður Félags íslenskra einsöngvara, eftirfarandi í löngu bréfi til fjárveitinganefndar Alþingis til stuðnings frumvarpi Ragnhildar Helgadóttur um föst stöðugildi fyrir óperusöngvara við Þjóðleikhúsið:

„Vonandi dylst engum lengur, hversu aðkallandi það er orðið að söngvararnir fái að njóta sín eins og aðrir listamenn þjóðarinnar. ennþá eru þeir útundan og hornreka, -

sumir þeirra útlagar. Við svo búið má ekki lengur standa, - þeir þurfa að fá þá aðstöðu í þjóðfélaginu sem þeim ber - í samræmi við hæfileika sína, menntun og dugnað. Til þess þarf að tryggja þeim stöðu með föstum launum og starfsskilyrði sem þeir geta unað við. Verði það ekki gert, á þjóðin það nokkurn veginn víst, að missa af landi burt alla þá sem skara fram úr og hafa möguleika til að ryðja sér braut erlendis. Hinir guggna og gefast upp. Þannig hefur það farið fram að þessu, en það er og verður óbætanlegt tjón fyrir listmenningu okkar“ (Bjarni Bjarnason 1975).

Orð Bjarna eiga við enn þann dag í dag, 67 árum síðar.

Söngur í íslensku menningarlífi

Söngur hefur alla tíð verið mikils metinn á Íslandi og segja má að kjarni íslenskrar tónlistarmenningar hafi byggst upp í kringum sönglistina. Mörg hundruð hafa menntað sig í klassískum söng allt frá því Ari Mátus Jónsson fæddur 1860, lagði stund á söng og starfaði í Þýskalandi frá 1880-1920.

Söngur er eitt vinsælasta tónlistarfagið í tónlistarskólum landsins og nokkrir sérhæfðir söngskólar eru starfandi á landinu. Á hverju ári leggja tugir Íslendinga stund á háskólanám í söng hérlendis og við erlenda tónlistarháskóla. Íslenskir óperusöngvarar koma reglulega fram í stærstu tónlistarsölum og óperuhúsum heims.

Á Íslandi gegnir söngur gríðarlega mikilvægu hlutverki í samfélaginu og þúsundir manna syngja og æfa í kórnum landsins í viku hverri fyrir tónleika og athafnir og er söngur á þann hátt sérstaklega mikilvægur þáttur í farsæld og velferð samfélagsins. Það er því hæsta máta tímabært að loks séu tryggðar lagastöðir reistar undir klassíska sönglist landsmanna með stofnun Þjóðaróperu.

Óperulistformið

Ópera er flókið listform sem krefst mikillar sérhæfingar og þekkingar á breiðum grunni sem vart verður fengin nema með sérhæfðri menntun og langri reynslu af fjölbreyttu óperustarfi. Það sem er sértækt við óperuna er að þetta er sviðslistaform þar sem eitt megin tungumálið og miðillinn er tónlist. Svo auk þess að vera þjálfað sviðslistafólk eru óperusöngvarar sérhæfðir tónlistarmenn.

Ópera er því þverfaglegt listform þar sem fjöldi listgreina sameinast. Að stórrí óperuuppfærslu kemur saman gríðarlegur fjöldi listamanna: einsöngvarar, kórsöngvarar, hljóðfæraleikarar, dansarar, leikstjórar, danshöfundar, hljómsveitarstjórar, tónskáld, textahöfundar, þýðendur, búningahönnuðir, sviðsmyndahönnuðir, leikarar og fleiri, að ekki sé talað um þann fjölda tæknimanna sem kemur að hverri sýningu. Það má því með sanni segja að óperan sé drottning sviðslistanna.

Niðurstaða

Klassís fagnar þeirri ákvörðun að Þjóðaróperan fái að vaxa í skrefum með stuðningi sterkustu sviðslistastofnunar landsins, Þjóðleikhússins. Ópera er mjög víða rekin í samlegð

við dans og leikhús sem og símfóníuhljómsveit og er hagkvæmnin, jafnt sem listrænn ávinningur, af slíku fyrirkomulagi augljós. En það er ekki síður hagur allra listgreinanna, möguleikar á samstarfi og betri árangri, og ný tækifæri fyrir sviðslistir í landinu sem ber að horfa til. Þjóðarópera mun skapa umgjörð um óperulistformið og starfsvettvang sem lengi hefur verið keppikefli klassískt menntaðra söngvara á Íslandi. Við fögnum sérstaklega þeirri áherslu í frumvarpinu sem lögð er á nýsköpun í listforminu, fræðslustarf, auk sterkar tengingar við landsbyggðina og samfélagið allt.

Klassís mælir með því að þetta frumvarp verði samþykkt og þar með verði óperulistin lögbundið sviðslistaform til jafns við leiklist og danslist. Með samlegð við Þjóðleikhúsið og fastráðningu óperusöngvara skapast grundvöllur til samfelldrar starfsemi, fjölbreyttra atvinnutækifæra fyrir söngvara og ýmsa aðra hópa listamanna, og spennandi möguleikar til nýsköpunar og framþróunar óperulistformsins, landsmönnum öllum til heilla.

Virðingarfyllst,

Stjórn Klassís,
Andri Björn Róbertsson
Edda Austmann Harðardóttir
Gissur Páll Gissurarson
Guja Sandholt
Þóra Einarsdóttir